

Xarop tèrbol

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Joaquim Balader i Sanchis és autor de l'obra costumista *Aixarop de llarga vida*. Hauria calgut indicar que es tracta d'una obra bilingüe.

Atemporal

El *Diccionari de la traducció catalana* ignora els anys del naixement i de la mort d'August Barbosa, autor, actor i director teatral. Amb una ràpida consulta per Internet, descobrim que, segons el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya, neix el 1870 i mor el 1941. I que *La Vanguardia* del 6 de desembre del 1941 informa que ha mort el dia abans, a Barcelona. Queda només per investigar el lloc de naixement.

Elegància mal entesa

L'italià *finanziaria* fa referència a la levita dels banquers i a un estofat de carn piemontès fet de menuts, anomenat així perquè el prenen els financers a les fondes. Per això, Umberto Eco (*El cementiri de Praga*) diu que per a assaborir-la com cal, el comensal ha de presentar-se, com indica el nom del plat, "in redingote o stiffeilius che dir si volesse", és a dir, "en redingot o levita, com vulgueu anomenar-la". L'edició Random House Mondadori-Carme Arenas la llufa dos cops. Primer diu que el redingot o la levita se l'han de posar els cambres, no pas els comensals: "s'hauria hagut de servir (...) en redingot o stiffeilius". I en segon lloc, tradueix el fragment "in redingote o stiffeilius che dir si volesse" d'aquesta manera sorprenent i incomprendible: "en redingot o *stiffeilius*, si molt m'apureu".

Granissat imrepresentable

El DIEC2 manté -invent del DIEC1- que el granissat es caracteritza per formar grumolls. Grumolls? El redactor no devia saber què és un grumoll. El granissat és de consistència granulosa (GD62, GEC), i està format de gel trinxat (PD), no forma pas grumolls.

Narcís Comadira recorda la seva relació amb els poemes que l'han marcat des de la infantesa

Narcís Comadira (Girona, 1942) reporta i analitza els poemes que l'han marcat des de la infantesa amb el llibre *Marques de foc. Els poemes i els dies*, que ha publicat en Ara Llibres. El poeta comenta amb detall les creacions poètiques que l'han acompanyat al llarg de la seva vida, és a dir, les que més s'ha fet seves i que l'han ajudat a perfilar la seva sensibilitat i de les quals ha après més coses.

L'escriptor ha convertit una antologia d'encàrrec per celebrar el seu setantè aniversari, que havia d'estar formada només pels poemes preferits, en un llibre singular, que, a més de l'antologia demanada, entra en els terrenys de l'autobiografia i l'assaig. Tot va començar, diu, amb les cançons de Nadal i les cançons populars que el seu pare els cantava per fer-los dormir. Sobretot, *El rossinyol* i *Muntanyes del Canigó*. En l'ànima d'aquell nen, aquelles cançons tradicionals van configurar un to especial de relacionar-se amb la realitat i van ensenyar-li l'existència d'aquestes coses "fetes de paraules i de notes" que "t'emboïcaven com amb núvols de cotó fluix". Cançons que són, pensa "la llavor del poeta que sóc".

El contacte formal amb la literatura i la poesia es produirà al batxillerat, i serà la poesia en castellà, sobretot, i en francès, més ocasionalment. Però per sort va ser escolta dels 11 als 17 anys i aquí ja va descobrir Maragall, primer i Riba, més tard.

Més providencials, en la seva configuració com a poeta, van ser els anys del Seminari de Girona, on va estudiar català i va llegir quantitats de llibres i de poemes. Els tres anys del Seminari i després els del monestir de Montserrat van ser "un eficaç parèntesi català en la meva educació oficial espanyola; un parèntesi sense retorn".

En la novel·la *El doctor Jivago* va trobar, quan era al Seminari, dos poemes que el van marcar especialment, però el gran descobriment va ser el de Dante de la *Divina Comèdia*, amb la traducció sagarriana al costat. En aquella santa casa hi havia el costum de recitar poemes, i a més de Maragall, el més estimat era Josep Maria de Sagarra. El professor Modest Prats, per la seva banda, li va deixar un llibre de J. V. Foix, que es va convertir en el seu quart poeta català, després de Maragall, Riba i Sagarra. Del Seminari se'n va anar a Montserrat i aquí la veritable formació poètica va ser bíblica i litúrgica. A la universitat, un cop abandonada la vida monàstica, s'interessa per Aldana, Cernuda, Quevedo, Neruda i Machado. Gracies a José Maria Valverde entra en contacte amb Gabriel Ferrater, que li descobreix Pavese, Auden i Carner, mentre que un altre amic, Ferran Lobo, amb el qual comparteix l'amor per Verdaguier, l'introdueix a Hölderlin i Rilke. Vindran més autors: Mallarmé, Valéry, Rimbaud, Verlaine, Bassani, Montale i els italians en general, amb una estima especial per Leopardi.

Verdaguier i Carner mereixen un apartat especial, a l'igual que Espriu, Vinyoli i Ferrater, però Espriu amb reserves, a causa de la seva llengua, "esquerpa i cantelluda i massa deutora d'un model foraster".

TINA BAGUÉ/ARXIU

Narcís Comadira publica en Ara Llibres l'assaig *Marques de foc. Els poemes i els dies*.